

אין מקום לבתיה בקיבוץ

בתיה שאנתיאז עם בתה איידה וירידה זנאד
"תוותר על הנוצרי, תקבלי את הכל!"

הייתי עוזב הכל והולך בעצמי לגור באי-לת. תקני שתי שמיות, תישני על הרצפה ותעבדי כמלצרית בבית-מלון. אמרתי לו: יגאל, אתה מדבר אלי כן? ואז הוא ענה לי: אם זה לא מוצא חן בעינייך, תחזרי לאמריקה! טילפנתי לבר-לב, והוא נתן הוראה לעוזר שלו, בועז אפלבוים, לסדר לי קיבוץ.

אך כאן לא נסתיימו תלאותיה של בתיה. אחרי שעברה כמעט במחצית מהקיבוצים בארץ, הסתבר לה שהקיבוצים אינם ששים לקבל חצאי-משפחות, ואם יש קיבוץ המוכן לקבל כאלה, הרי הוא יישוב ספר. אך שם קיימת בעייה אחרת. מרבית חברי הקיבוצים האלה הם צעירים שגילם הממוצע 30, ואילו בתיה היא בת 45.

ובינתיים, אחרי שהוציאה את כל כספה במלון החלך דוד ובמלון פלאזה, שהם מן המפוארים במלונות ירושלים, חוץ שלושה חודשים, נאלצה בתיה לפנות למשרד הסעד בבקשת עזרה. בעוד היא מתגוררת במלון פלאזה, שילם לה משרד הסעד סכום של שש מאות לירות מדי-חודש. לבסוף נאלצה לעבור לגור בחדר שכור.

אנא, ארגנו

למעני מגבית!

בדי-בכר עם סוירה בקיבוצים עברה להתגורר במלון סטאר היקר בתל-אביב, שם הכירה את הסוכני האנגלי לנאד סאון, שעבד במפעל. היום היא אומרת: "אילמלא פגשתי את לן, היה בועז אפלבוים ממשיך ללחץ על הקיבוצים והכל היה מסתדר". אבל אז הציל אותה לן. הוא השתכר 300 דולר בשבוע, ודאג לכל מחסורה. בתיה רשמה את בתה, איידה, לבית-הספר האמריקאי בכפר-שמריהו, ששכר-הלימוד בו מגיע ל-175 דולר לחודש. לן והיא שכרו דירת-פאר בשכונת רימון שליד סביון, בסכום של 1305 ל"ל רות לחודש, ודומה היה כי בתיה שאל-חילאל הגיעה אל המנוחה.

אולם גם כאן התערבה יד הגורל. לן פוטר מעבודתו כתוצאה ממיסגה שעשה. בתיה הפעילה את ידידיה החשובים מאד, אך תשובת המיפעל היתה חד-משמעית: האיש שגה, ושגיאיתו עלתה בכסף רב, ה"אנשים-החשובים-מאד" סירבו להמשיך להתערב. בתיה טוענת כי התנכלו לידידה בזוהר, רק מפני שהוא אנגלי.

תוקף חוזה הדירה פג. בתיה וידידה סירבו לפנותה, כי אין להם, לדיבריהם, לאן ללכת. שנת-הלימודים בכפר-שמריהו תמה. בתיה נשארה חייבת לבית-הספר סכום לא-מבוטל בדולרים. חשבונות הטלפון, הגז, המים והחשמל לא שולמו. תביע עתה מטעם בעלי-הדירה תלויה ועומדת נגדם בבית-המשפט, ומי שהיתה השדה השחורה של הפלמ"ח אמרת: "היום אני אלך לבית-ישמש! אני אלך לכל מקום שיתנו לי בו קורת-גג. אין לי כסף לא-כל, משרד-הסעד משלם לי תשע-מאות לירות לחודש עבור שלושתנו. אני רוצה שכל החברים המפורסמים שלי יארגנו למעני מגבית! מה יש? אירגנו מגבית לביאספרה, שיתארגנו גם לבתיה, אבא שלי אמר לי: תעזבי את הנוצרי, תקבלי הכל! אבל אבא שלי לא נתן לי פרוטה אחת בחיים שלו. הוא מוכן לראות אותי גוזעת ברעב. אז אני מתחננת בפני כל מי שזוכר את בתיה מהפלמ"ח ומירושלים: ארגנו למעני מגבית! אל תתנו לבתיה המפורסמת לגזוע ברעב!"

עם חמשת אלפים דולר, גרתי במלון החלך דוד בירושלים עם הילדה, ומייד צילצלתי לעוני. באחי אליו למישרה, והוא אמר לי: בתיה, אל תדאגי. לך למלון, הכל יהיה בסדר!

"הוא טילפן למעלה-החמישה. אמרו: אי-אפשר, מלאים. צילצל לקריית-ענבים, אמרו: לא, מקבלים חצאי-משפחות. ואז הוא שלח אותי לגיבעת-ברנר, לקחתי סכסי ספיישל שעלה לי מאה לירות, וכש-הגעתי לגיבעת-ברנר החזירו אותי חזרה, מפני שעוני גרקים הטיפש שלח אותי למחלקת קליטת העולים החדשים שאינם דוברים עברית, שהיתה בקיבוץ. אחרי זה הוא קיפס את הזנב שלו, ולא רצה לטפל בי יותר.

"העוזר שלו אמר לי שהוא מוכן לאשר לי דירה בערד, או בבית-ישמש, או לסדר לי 50 אלף לירות כדי לרכוש דירה. אמרתי לו: תתנגב בזה. אני רוצה קיבוץ, והוא אמר לי: אני מצטער, זה מה שאני יכול לעשות. ואז, פיתאום, נכנס עוזי לחדר ואמר לי: צלצלי ליגאל, הוא אמר שהוא יסדר אותך בקיבוץ, או הוא יסדר אותך בקיבוץ. צילצלתי. העוזר שלו, חיים בראון, ענה לי בטלפון והתנפל עלי בחריפות: תפסיקי לבלבל את ה'מוח! מה את מטלפנת כל הזמן? תרדי מהשר!"

"מה יכולתי לעשות? נשאר לי עוד בן-אדם אחד. צילצלתי ליצחק בן-אהרון בגיבעת-חיים, וגם הוא אמר: צלצלי לי יגאל אלון, רק הוא יכול לעזור לך. אבל יגאל אלון לא רצה לדבר אתי.

בתיה עכשיו
"בר-לב היה בסדר!"

ואז אמר לי משהו שחיים בר-לב הוא היום שריהמיסחר-התעשייה. טילפנתי אליו. חיים אמר לי: אל תדאגי, אטלפן ליגאל. הוא חייב לקבל אותך, בשם האחווה הפלמ"ח. את האחווה הזאת אי-אפשר לפ"ק!"

"כעבור יומיים נקבע לי ראיון עם יגאל. זה היה יום לפני שקסינג'ר הגיע לארץ. ישבתי איתו שלוש-שעתיים, והוא אמר לי: מה אני יכול לעשות? הוצאת אותי משיבת-ממשלה ושוחחתי אתי ש דקות מאמריקה, אז הבטחתי, אני לא יכול לעמוד בהבטחתך, מה אני יכול לעשות? לך לגור באילת. לולא הייתי שרי-חן,

פנתה אליהם בבקשת-עזרה. מספרת בתיה: "הייתי במצב רע מאד. נחפתי דיכאון. לא יכולתי לייצר יותר תכשיטים. צילצלתי ליגאל אלון, הוצאתי אותו משיבת-ממשלה ואמרתי לו: יגאל, נשבר לי מאמריקה! רוצה הביתה, ורק לקיבוץ. גידלתי את בתי לבד, וזה לא קל עם אלימות ופשע. רוצה להיות ב'אווירה בריאה' אמרתי לו: תכניס אותי לגינוסר! הוא ענה: תכתבי לי מיכתב למה עזבת את הארץ ומה עבר עלייך, ואני אסדר לך. אין בעיות!"

"אחרי כמה ימים ניסיתי לדבר איתו שוב, אבל לא קיבלתי אותו. הוא היה שלושה ימים באמריקה. ניסיתי להישגש איתו, לא הצלחתי. המזכירה שלו דאגה שלא אפגוש אותו.

"אחרי-כך פגשתי את עוזי גרקים. ה' מייגר-גנרל החשוב בא לאסוף כספים בקהילה היהודית. לא נתנו לי להיכנס לאולם. חשבו שאני ערביה. אחרי-כך, כש-נתנו סוף-סוף ועוזי ירד עלי בקיבוצים ונשיקות, נהייתי פתאום בן-אדם חשוב, ואפילו קיבלתי כרטיס-כבוד להיכנס למר-עדון של הקהילה בחינם. לא חשוב שהוא הצליח לאסוף בערב ההוא רק ארבעת אלפים דולר, הוא בכל זאת נחשב בעיני האמריקאים כקליבר. אמרתי לו:

בתיה בירושלים (1964)
"נרקיס התקפל כמו שפר!"

"עוזי, זוכר שנלחמנו יחד בנגב? אז עוזר לי לחזור הביתה. אמר לי: מה הבעיה? צלצלי ליגאל אלון, הוא היום עוזר של גולדה, הוא כלי-כול, וגם אני, מציד, אע"שה הכל כדי לעזור לך."

"כתבתי ליגאל אלון מיכתב בן שיב"ע עמודים, שיכול להמס אבן. לתומי חשבתי שיענה לי מייד. הוא ענה אחרי זמן רב, ומזכירתי הודיעה לי בשמו שהוא לא יכול לסדר אותי בקיבוץ, ושאני צריכה לפנות לסוכנות או אל מרכז-הקיבוצים והקיבוצות.

"פגשתי לשימשון עינבל, קונסול ישראל בבוסטון, שאותו הכרתי עוד בפלמ"ח, למרות שהוא תמיד ישב בעורף. נסעתי אליו חולה מאוד ועצבנית. הוא שיכן אותי במלון על חשבון הקונסוליה, נתן לי תה, והשכיב אותי על הספה שלו. זה היה הדבר היחיד שהיה עשה בשבילי. וגם זה רק בגלל הקשרים שלי עם יגאל. אחרי כך חיכיתי לזדקון שלי. נאלצתי לבקש כסף מאבי בתי, כדי שיממן את כרטיסי-הטיסה לישראל. הוא נאלץ לשלוח מכתב לקונסול, שבו הוא הבטיח לדאוג לילדה ולשלם דמי-מונח.

מכרתי את כל חפצי בארצות-הברית, ובשעה טובה הגעתי לישראל

הוא התקרב אליה, והיא התרחקה. לפתע הבחין בגופה הכבד (כתוצאה מחלקי-הנשק שהוטרו בו), ואמר: "כמה חבל, כלי-כך צעירה וכבר בהריון!"

כך חיתה שנים ארוכות בירושלים, בילתה בשיבה בבתי-הספר, בעבודה, בבית-המלאכה שלה. כשהיא מקפידה לישון ב'יום ולעבוד בלילה. אט-אט קנתה לה שם של אמנית מצטיינת. רבים פקדו את בית-המלאכה הקטן, קנו אצלה תכשיטים. מסורת היתה בפיקן לחגוג שם את ימי-ההולדת של בתיה. במלואת לה 33 שנים

בתיה בפלמ"ח (1948)
"יגאל הפך את אחוות הפלמ"ח!"

באה לשם, כדי לחגוג כמדי שנה. אותו יום הפך גורלי בחייה של בתיה שאלתיאל. בפיקן היא הכירה ארכיטקט אמריקאי יפה-תואר בשם ויליאם דורנר, כעבור חמישה שבועות נסעה אחריו ל'ארצות-הברית. כשגילתה שהיא בהריון, עזב אותה הארכיטקט, והיא ילדה את בתה איילה כשהיא בודדה, ללא ידיד ורע. רק שלושה שבועות אחרי הולדת הילדה בא האב לבקר אצלן.

בין השניים הושג הסדר, והוא שילם לילדה דמי-מונח חודשיים. בינתיים המ' שיכה בתיה את חייה בארצות-הברית. כש' היא מלמדת אמנות באחד מבתי-הספר ה' גבוהים ברוד-איילנד, מקום מגוריה, ומגד'לת את בתה בכוחות-עצמה.

אלון יצא

מישיבת-הממשלה

פני שנתיים הגיעו מים עדי-נפש. בתיה לא יכולה לסבול יותר את שהיית'תה באר"ב שהיא, לבדריה, ארץ אלימה ואכזרית. היא נסעה לטיול בפרו ובמקסיקו, וכשחזרה לדירתה הסתבר לה כי זו הות'קה עלידי עכברושים. מייד שיכנה את בתה אצל מטפלת, והיא-עצמה נשארה בדירה. עד היום נותרו בגופה סימנים בולטים של נשיכות העכברושים. בתיה היתה על סף הייאוש. נמאס לה לחיות בעיר ולהיאבק יום-יום על-מנת לפרנס את בתה ואת עצמה. היא החליטה לחזור הביתה. ואם כבר הביתה, אז רק לקיבוץ. כאן החל, לדבריה, מסע-התלאות האינ'סופי שלה. בתיה, שסבלה כל חייה מעצ'בים מעורערים, והטוענת כי כדור-הארג'ע'ה הם ידידיה הטובים ביותר, חשבה, לתור'מה, כי חברה בפלמ"ח לא שכחו את "שחורקה" האחת-היחידה שלהם, והיא